

Frankivs'ka oblast'. – K., 1971. – S. 9–52.

5. Zhuk P.V. Jekonomicheskaja ocenka prirodnoho rekreacionnogo potenciala Karpatskogo regiona USSR: Avtoref. dis. kand. jekon. nauk / P.V. Zhuk. – L'vov, 1985. – 27 s.

6. Kvaral'nov V.A. Turizm social'nyj: istorija i sovremennost': Uchebnoe posobie dlja slushatelej IPK turistsko-jekskursionnyh kadrov / V.A. Kvaral'nov, V.K. Fedorchenko. – K.: Vishha shkola, 1989. – 342 s.

7. Kopchak S.I. Etnichna struktura ta migracii' naselennja ukrai'ns'kogo Prykarpattja (statystyko-demograficne doslidzhenja) / S.I. Kopchak, V.I. Mojshejenko, M.D. Romanjuk. – L'viv: Svit, 1996. – 285 s.

8. Kravciv V.S. Rekreacijne osvjoennja Karpat v konteksti regional'nyh i derzhavnyh interesiv / V.S. Kravciv // Problemy social'no-ekonomichnoi' geografii' Zahidnogo regionu Ukrai'ny. – K.: Instytut systemnyh doslidzhen' osvity, 1993. – S. 133–138.

9. Majer V. Uroven' zhizni naselenija SSSR / V.Majer. – M.: Mysl', 1977. – 263 s.

10. Narodne gospodarstvo Ukrai'ns'koi' RSR u 1985 roci: Statystychnyj shhorichnyk. – K.: Tehnika, 1986. – 382 s.

11. Nedashkivskaja N.Ju. Rekreacionnaja sistema Ukrainskih Karpat / N.Ju. Nedashkivskaja. – K.: Vishha shkola, 1983. – 117 s.

12. Nudel'man M.Sh. Formirovanie i razvitie territorial'nogo rekreacionnogo kompleksa / M.Sh. Nudel'man, P.V. Zhuk, S.P. Kuzyk // Ukrainskie Karpaty: Jekonomika / Otv. red. M.I. Dolishnij. – K.: Naukova dumka, 1988. – S. 155–163.

13. Pasechnij P.S. Turizm i jekskursii kak sredstva npravstvennogo vospitanija trudjashihhsja / P.S. Pasechnij // Svobodnoe vremja i npravstvennoe vospitanie: Po materialam Vsesojuznoj nauchno-prakticheskoj konferencii v Baku (aprel' 1979 g.). – M., 1979. – S. 142–147.

14. Popovych S.I. Social'no-ekonomichni peredumovy rozvytku turizmu v Ukrai'ni ta rozshyrennja jogo infrastruktury v 60-h – pershij polovyni 80-h rokiv (na prykladi systemy profspilkovogo turizmu) / S. I. Popovych // Z istorii' vitchyznjanogo turizmu. Zb. nauk. st. / Federacija profspilok Ukrai'ny, In-t turizmu. – K., 1997. – S. 115–126.

15. Prykarpattja pid praporom Rad / Ker. avt. kol. O.Ju. Karpenko. – Uzhgorod: Karpaty, 1989. – 206 s.

16. Pryrodno-zapovidni terytorii' ta ob'jekty Ivano-Frankivshhyny. – Pid red.: Pryhod'ko M. M., Papana V. I. – Ivano-Frankivs'k, 2000. – 271 s.

17. Rutyns'kyj M.J. Turystychnyj kompleks Karpats'kogo regionu: Navchal'nyj posibnyk / M.J. Rutyns'kyj, O.V. Stecjuk. – Knygy XXI. – Chernivci, 2008. – 439 s.

18. Tkachuk I.G. Ekonomichna samostijnist' regionu / I.G. Tkachuk. – K.: Naukova dumka, 1994. – 228 s.

19. Transport i zv'jazok Ukrai'ny: Statystychnyj zbirnyk. – K.: Derzhavnyj komitet statystyky Ukrai'ny, 2001. – 347 s.

20. Turizm i jekskursii v Ukrainskoj SSR. – K.: Reklama, 1986. – 237 s.

21. Hollovej K. Vozdejstvie turizma na okruzhajushhuju sredu // Turisticheskij biznes / Dzh. Kristofer Hollovej. – Perevod s 7-go anglijskogo izdanija. – K.: Znannja, 2007. – S. 169–198.

Kotenko R. M., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at the Division of Hotel, Restaurant and Resort Business, Institute of Tourism, Precarpathian National VasylStefanyk University(Ukraine, Ivano-Frankivsk), rskotenko@gmail.com

Social and economic background for tourism and tours development in Precarpathia during the Soviet Era (1970s–1980s)

The Precarpathian region created favorable conditions for the development of tourism and excursion activities in 1970s–1980s. General improvements in social and economic development of Ukraine related to the increase of people's leisure time, real wages and welfare contributed to the above fact, which made it possible for an employee with an average monthly salary to purchase a tour; a certain percentage of the tour price was compensated by the social fund. The transport infrastructure level was sufficient for tourism services, and low fuel prices positively affected the cost of transportation services. Tourists, who went on tour holidays, and self-catering holidaymakers from all over Ukraine and USSR, were attracted by both natural conditions of rest, such as highland forest landscapes, moderate climate, and spa resources, which provided effective treatment for many diseases and doing active kinds of tourism. During the conditions of administrative-command system dominance, the mechanisms of increasing tourism and excursion activities in the region were found, although the strengthening of stagnation phenomena in the social and economic sector were increasingly hampering its development.

Keywords: Sovietera history, Precarpathia, tourism and excursion courses, transportation infrastructure, natural resources.

Kotenko P. M., кандидат исторических наук, доцент кафедры гостинично-ресторанного и курортного дела, Прикарпатский национальный университет им. Василия Стефаника (Украина, Ивано-Франковск), rskotenko@gmail.com

Социально-экономические предпосылки развития туризма и путешествий на Прикарпатье в советский период (1970–1980 гг.)

В 1970–1980-х гг. на Прикарпатье сложились благоприятные условия для развития туристско-экскурсионной деятельности. Этому способствовали общие сдвиги в социально-экономическом развитии Украины, связанные с увеличением свободного времени граждан и реальной заработной платы и уровня благосостояния, что позволяло за среднемесячную зарплату работнику приобрести путевку, определенный процент стоимости компенсировал социальный фонд. Имеющийся уровень транспортной инфраструктуры был достаточным для туристического обслуживания, а низкие цены на топливо положительно сказывались на стоимости услуг перевозки. Рекреантов, отдыхающих по путевкам, и самостоятельных туристов из разных областей Украины и СССР привлекали природные условия отдыха, начиная от горных лесистых ландшафтов и умеренно-континентального климата и заканчивая бальнеологическими и фитотерапевтическими ресурсами, которые обеспечивали как эффективное лечение многих заболеваний, так и занятия активными видами туризма. В условиях господства командно-административной системы были найдены механизмы наращивания туристско-экскурсионной деятельности в крае, хотя усиление застойных явлений в социально-экономической сфере стали все больше сдерживать ее развитие.

Ключевые слова: советский период истории, Прикарпатье, туристско-экскурсионные ресурсы, транспортная инфраструктура, природные ресурсы.

* * *

УДК 94(477.8)

Палійчук У. В.

аспірант кафедри туризму і рекреації, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), lapras1994@mail.ru

ПРОБЛЕМА ОБЛІКУ НЕРУХОМИХ ПАМ'ЯТОК ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ НА ПРИКАРПАТТІ ЗА РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ

Одним з головних складників пам'яткоохоронної діяльності на Прикарпатті став облік об'єктів культурної спадщини. У статті схарактеризовано основні риси і тенденції радянської політики у сфері обліку та збереження пам'яток історії та культури на Івано-Франківщині. На основі генетичного, проблемно-хронологічного, структурно-системного, типологічного, статистичного методів досліджено форми, засоби, шляхи проведення діяльності державними органами і громадськими організаціями з виявлення, обстеження та ресторації різних видів об'єктів нерухомої культурної спадщини. Одержані результати засвідчують ідеологічну заангажованість та міжведомчу подрібненість ведення пам'яткоохоронної роботи за радянського періоду, а також залишковий принцип її фінансування та інші чинники. Виявлені реальні заходи, що сприяли збереженню і відновленню пам'яток. Велику роботу в цій сфері проводило Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. певні реальні результати приносило і шефство трудових колективів над об'єктами культурної спадщини.

Ключові слова: радянська доба історії, Прикарпаття, пам'ятки історії та культури, Українське товариство охорони пам'яток історії та культури.

Одним з головних складників пам'яткоохоронної політики держави є облік об'єктів культурної спадщини, що являє собою законодавчо зумовлений порядок визначення їх правового статусу, художньої і культурної цінності шляхом виявлення, комплексного дослідження та занесення до відповідних списків (реєстрів). За радянського періоду цю проблему розв'язували з позицій “ідеологічної доцільності”, що зумовило руйнування насправді цінних унікальних пам'яток історії та культури, з одного боку, та взяття на облік об'єктів, що не мають історичної чи мистецької цінності. Перегляд таких підходів актуалізується за сучасної доби складання реєстрів нерухомої національної спадщини. Це зумовлює наукову і практичну доцільність осмислення порушеної проблеми.

Мета статті полягає у з'ясуванні на прикладі Прикарпаття (Івано-Франківська область) основних рис і тенденцій радянської політики у сфері обліку та збережен-

ня нерухокої культурної спадщини, що істотно позначилися на її сучасному стані.

Аналіз радянських законодавчих та організаційно-управлінських актів [12, с. 121–188] дозволяє виокремити дві важливі тенденції, що засвідчують істотні деформації в пам'яткоохоронній справі. Перша полягає в тому, що при складанні відповідних списків (каталогів) пріоритетне значення надається творам монументального мистецтва, пов'язаним з радянською історією – революційною боротьбою, Великою Вітчизняною війною, соціалістичними перетвореннями тощо. Це зумовлює бездоглядність, втрату багатьох насправді цінних пам'яток історії та культури. Друга тенденція полягає в орієнтації законодавчої практики на облік і збереження визначних пам'яток союзного і республіканського значення, тоді, як численна група не менш цінних і унікальних місцевих пам'яток опинялися за межами правового захисту. До того ж їхній відбір здійснювався упрежджено, за суб'єктивними критеріями.

Такі механізми запускала в дію затверджена Радою Міністрів СРСР у березні 1949 р. інструкція, згідно з якою обліку підлягали головню “пам'ятники скульптури”, споруджені на відзначення подій і діячів радянської історії. Документ визначав критерії добору різних видів пам'яток союзного і республіканського значення для складання відповідних державних списків [12, с. 121–131]. Унаслідок цього на середину 1950–х років до держреєстрів занесли 47,2 тис. пам'яток історії, археології, мистецтва України, з яких 90% об'єктів були пов'язані з радянською історією і лише 2% – з “дожовтневим” періодом [13, с. 39–40].

За радянської доби західний регіон України пережив принаймні три кампанії реєстрації пам'яток, жодна з яких не мала логічного завершення, оскільки їхній зміст і завдання визначалися черговими ідеологічними гаслами, а не піклуванням про культурну спадщину. Розпочата у 1946–1948 рр. діяльність у цьому напрямі, що мала з'ясувати повоєнний стан нерухомих об'єктів культурної спадщини, переросла в паспортизацію 1963–1964 рр., що вже здійснювалася за визначеними кількісними показниками по окремих видах пам'яток, які слід було заносити до реєстрів.

Проведена у 1970–х роках третя із черги кампанія з їх обліку виявила, наскільки складним, трудомістким, бюрократизованим виявився цей процес. На основі березневого 1972 р. наказу союзного Міністерства культури “Про введення єдиної уніфікованої форми обліку пам'яток історії та культури СРСР” колегія Міністерства культури УРСР, Державний Комітет УРСР у справах будівництва та Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (УТОПІК) 17 жовтня ухвалили постанову про введення в дію нових зразків обліково-класифікаційних документів. Відтак 17 грудня Рада в справах культурного будівництва при Івано-Франківському обласному управлінні культури, обласний відділ у справах будівництва і архітектури, обласна організація УТОПІК своєю ухвалою запровадили таку форму обліку пам'яток історії та культури в області. Документ стверджував, що їхній добір слід проводити за “новими критеріями”, “на високому науковому рівні”, із застосуванням технічних засобів. Відповідальність за цю справу покладалася на державні органи охорони пам'яток, управління культури, відділ

охорони пам'яток обласного краєзнавчого музею. Була здійснена копійка підготовча робота зі складання інструкцій та методичних вказівок щодо заповнення облікових документів. Згідно з графіками, дослідницькі експедиції та бригади фотографів виїжджали на місця для комплексного обстеження нерухомих об'єктів [5, арк. 34, 70; 6, арк. 20–21].

За їхніми результатами готувалися паспорти нового зразка, що також визначали охоронні зони та як додатки містили охоронні зобов'язання про балансову приналежність пам'яток, які підписували керівники організацій, підприємств, колгоспів, радгоспів. На жовтень 1977 р. цю роботу загалом завершили: були сфотографовані та складені плани розташування 648 об'єктів у всіх районах області. Їх занесли до “картотеки історичних пам'ятників”, яку вела секція пам'яток історії при правлінні обласної організації УТОПІК. Кошторис облікових робіт становив 61,4 тис. крб. [6, арк. 20–21]. Утім, їхні результати деформували уявлення про культурну спадщину Прикарпаття, як, до речі, й України загалом. На облік бралися головню монументи радянської доби, анотовані дошки й інші тиражовані витвори, зокрема й новобудови. Натомість свідомо ігнорувалися пам'ятки, пов'язані з національно-визвольною боротьбою українського народу, могили відомих громадських, політичних і культурних діячів, цвинтарі тощо.

На такому тлі посилювалася диспропорція в обліку окремих видів пам'яток по Українській РСР та Івано-Франківщині зокрема. Не могли змінити ситуацію численні корекції у вигляді складання “додаткових списків”. Упродовж 1963–1977 рр. реєстр узятих на державний облік пам'яток у республіці зріс із 23 до 47 тис., а на 1990 р. – до 124,7 тис., у тому числі: пам'яток історії – 53,5 тис. (з них 85% становили “пам'ятки Великої Вітчизняної війни”, із них 2/3 – могильні поховання); археології – 55,8 тис.; монументального мистецтва – 8248 (62% пам'ятники В.Леніну); містобудування і архітектури – 7,2 тис. [11, с. 217].

Діяльність з обліку пам'яток історії та культури на Івано-Франківщині супроводжували ідентичні загальнореспубліканські тенденції і явища, які мали і свої особливості. Вона не набула системного, послідовного характеру, позаяк проводилася в руслі чергових ідеологічно зумовлених указівок та потребувала значних організаційних і фінансових ресурсів. Так, на установчій конференції обласної організації УТОПІК у листопаді 1966 р. констатували, що “всі пам'ятники взяті на облік, складена відповідна документація”, та водночас стверджувалася необхідність її “повного перегляду” [1, арк. 7]. Створена Івано-Франківською облрадою у червні 1969 р. комісія провела їх “перше комплексне обстеження”, виявивши 631 пам'ятку, зокрема 43 – археології, 43 – історії, 228 – мистецтва. Вона виступила з клопотанням перед Міністерством культури занести до списку пам'яток всесоюзного значення Крилок Галицького району, де перебувала столиця Галицько-Волинського князівства XII–XIII ст., а до пам'яток республіканського значення – братське кладовище воїнів радянської армії в Івано-Франківську та могили радянських розвідників (Космач), діяча КПЗУ С.Букатчука (КобакиКосівського району), партизанів-ковпаківців (Яремче), композитора М.Січинського

(Івано–Франківськ), письменників Марка Черемшини (Снятин) і В. Стефаніка (Русів); пам'ятник А. Міцкевичу (Івано–Франківськ); поселення і могильники бронзової доби XV–XII ст. до н.е. (Комарів Галицького району) та II ст. до н.е. – III ст. (Верхня Липиця Рогатинського району) [2]. Указаний перелік і послідовність фіксації об'єктів свідчить, що, по–перше, він носив ідеологічно зумовлений характер, по–друге, поза увагою залишалися сотні насправді цінних споруд, особливо сакральних, які не бралися під охорону держави, тож залишалися незахищеними, продовжували руйнуватися.

Поява такого документа зумовила ситуацію, коли в затвердженому урядом у липні 1965 р. списку пам'яток республіканського значення Івано–Франківщина була представлена чи не найгірше з–поміж інших областей УРСР, зокрема двома пам'ятками археології, трьома історії (могили Марка Черемшини, В. Стефаніка, С. Руднева), а жодну пам'ятку мистецтва до нього не внесли [12, с. 90–121].

Таблиця 1

Динаміка взяття на державний облік різних видів пам'яток Івано–Франківської області

Рік	Кількість узятих на облік пам'яток				
	Загальна кількість	археології	історії	мистецтва	Архітектури і містобудування
1969	631	43	338	228	22
1970	696	43	353	235	64
1975	802	37	514	225	29
1980	1024	67	564	283	510
1983	1519	112	625	255	527
1987	1992	120	1030	262	580
1991	3617	1441	883	237	1056

Узагальнено: 2, арк. 4; 3, арк. 16; 7, арк. 6; 8, арк. 15; 9, арк. 12; 10, арк. 10–11.

Таблиця 1 показує, що з кінця 1960–х до початку 1990–х років число взятих в області на облік пам'яток зросло в 5,7 разів. З–поміж них кількість пам'яток мистецтва залишалася майже незмінною (пам'ятники В. Леніну і радянським діячам становили 97%), чисельність зареєстрованих пам'яток історії зросла у 2,6 рази, отож головне розширення реєстрів відбувалося за рахунок пам'яток археології – у 33,5 рази та архітектури – у 48 разів, зокрема завдяки зосередженню великої кількості культових споруд, які наприкінці 1980–х років стали активно брати під охорону держави. До слова, Івано–Франківщина стала однією з небагатьох областей, де як пам'ятки на державний облік фактично не брали новобудови, а натомість до відповідних списків включали пам'ятки народної архітектури житлового і господарського призначення (гражди та ін.).

Міжвідомча подрібненість пам'яткоохоронної справи ускладнює з'ясування її фінансового складника. Ця проблема аналізується при вивченні окремих видів пам'яток, тож зараз відзначимо деякі пов'язані з нею загальні моменти. З кінця 1960–х років витрати з обласного бюджету на цю ціль збільшувалися на 7–10% й на 1977 р. досягли оптимального рівня – 618 тис. крб. Таке зростання відбувалося головню за рахунок надходжень з УТОПШ, які становили 70–80% від усієї суми асигнувань, тоді як вливання з держбюджету не перевищували 20%, а кошти від орендної плати підприємств, колгоспів

та інших установ становили лише 2–4% [5, арк. 27]. Водночас майже 3/4 від цієї суми витрачали на спорудження монументальних споруд чи на їхні ремонтно–реставраційні роботи, тож витрати на комплекс робіт, пов'язаних з охороною і збереженням автентичних пам'яток, були незначними. Це стало наслідком державної політики в цій сфері, адже місцеві осередки УТОПШ, що здійснювали громадський контроль за станом охорони, збереження, використання і реставрації пам'яток історії і культури, подавали відомості передусім про стан цих споруд. Лише, до прикладу, 1987 р. обласна організація УТОПШ внесла до державних органів пропозицію щодо ремонту, реставрації, консервації 167 таких об'єктів [9, арк. 12]. За окремими статтями по лінії Міністерства культури та обласного управління культури виділялися кошти на музеєфікацію пам'яток архітектури.

Така ситуація із фінансуванням засвідчила залишковий підхід до проблеми охорони пам'яток, тож і пов'язані з нею інші системні заходи також воліли перекласти на органи самоврядування та громадські організації в особі УТОПШ. Одним з них стали огляди стану збереження і використання пам'яток історії та культури, що проводилися на основі спільних постанов Міністерства культури, УТОПШ, ЦК ЛКСМУ, профспілок, інших державних і громадських органів та традиційно приурочувалися черговим ювілейним датам радянської історії. Аналогічні ухвали приймалися на рівні відповідних обласних структур, а для їх реалізації створювалися обласні, міські, районні оргкомітети, що розробляли плани оргзаходів.

Такій діяльності важко дати однозначну оцінку, адже попри формалізм і приписки вона приносила і певну реальну користь. Так, за наслідками першого влаштованого Івано–Франківською обласною організацією УТОПШ у 1972–1973 рр. громадського огляду здійснили ремонтно–реставраційні роботи на 250 пам'ятках історії і культури [10, арк. 4]. У ході проведеного 1977 р. “об'їзду–огляду” пам'ятників і пам'ятних місць 696 первинних організацій підприємств (124), колгоспів і радгоспів (146), навчальних закладів (195) й інших установ взяли соціалістичні зобов'язання з ремонту і реставрації пам'яток та впорядкування території навколо них. За його результатами відремонтували 56 пам'ятників та впорядкували територію навколо 534 пам'яток [6, арк. 11]. Під час Республіканського огляду пам'яток історії та культури 1980 р. виявили 20 нових об'єктів, які згодом взяли на державний облік, а також з'ясували, що 56% пам'яток області перебувають у “доброму” технічному стані, 40% – у “задовільному”, а решта потребує ремонту. За його результатами склали докладні списки з даними про місцезнаходження, рік установа, технічний стан пам'ятки та підприємство чи установу, що здійснюють над нею шефство [7, арк. 6, 50–238].

Певні реальні результати приносило і шефство трудових колективів над об'єктами культурної спадщини. Так, за офіційними даними, 1970 р. “постійне шефство” над 362 пам'ятками історії та культури (усі чітко зафіксовані) здійснювали 49 підприємств, 53 колгоспи, 299 шкіл і 25 установ області. Проведені тоді рейди–перевірки показали, що на 283 пам'ятках були

проведені ремонтно-реставраційні роботи, а прилегли до більшості пам'яток території упорядковані [4].

Таким чином, основні рисами радянської політики в ділянці охорони пам'яток стали її надмірна заідеологізованість, міжвідомча подрібненість в управлінні, намагання перекласти відповідальність за збереження культурної спадщини на громадські організації, спрощений класовий підхід до добору, оцінки та взяття під охорону її об'єктів, залишковий підхід до фінансування цієї справи тощо. Було деформоване саме розуміння її змісту і завдань, адже замість порятунку автентичних пам'яток-реліквій головні зусилля і ресурси спрямували на зведення нових і ремонт старих монументальних споруд. Поряд з цим уживалися законотворчі та організаційно-управлінські заходи щодо забезпечення обліку та охорони нерухомих пам'яток. Подальшого вивчення потребує питання щодо впливу наслідків радянської пам'яткоохоронної політики на сучасний стан збереження культурної спадщини.

Список використаних джерел

1. Протокол первой установочной конференции от 15 ноября 1966 года // Державний архів Івано-Франківської області. – Ф. 2046. Правління Івано-Франківської обласної організації Українського общества охорони пам'яток історії та культури. – Оп. 1. – Спр. 1. – 8 арк.
2. Решения облисполкома, относящиеся к деятельности за 1969 год. 23 июня – 28 ноября 1969 // Там само. – Спр. 14. – 24 арк.
3. Протокол Пленума Правления от 2 апреля 1970 года // Там само. – Спр. 24. – 27 арк.
4. Материалы об итогах общественного смотра памятников истории и культуры, посвященного 100-летию со дня рождения В.И. Ленина за 1970 год // Там само. – Спр. 29. – 23 арк.
5. Справки, информации о состоянии памятников и памятных мест Великой Отечественной войны, о работе общества; о выполнении решений партии и Правительства по охране памятников истории и культуры и др. за 1975 год // Архів Івано-Франківської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – 95 арк.
6. Справки, информации, отчеты о проведении смотра памятников истории и культуры, посвященного 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции за 1977 год // Там само. – 29 арк.
7. Информации о мероприятиях проведенных по области при Республиканском смотре памятников истории и культуры в честь XXVI съезда КПСС. – 20 марта 1980 – 19 февраля 1981 гг. // Там само. – 238 арк.
8. Сводные и статистические отчеты рай (гор) организаций по основной деятельности (ф. № 1) за 1983 год // Там само. – 192 арк.
9. Сводный статотчет, статистические отчеты рай (гор) организаций по основной деятельности (ф. № 1) за 1987 год // Там само. – 89 арк.
10. Довідка про роботу за 1992 р. // Там само. – 13 арк.
11. Акуленко В.І. Охорона пам'яток культури в Україні (1917–1990) / В.І. Акуленко. – К. : Вища школа, 1991. – 274 с.
12. Законодавство про пам'ятники історії та культури : зб. актів. – К. : Політвидав України, 1970. – 464 с.
13. Кот С.І. Становлення державної системи охорони пам'яток в Україні / С.І. Кот // Історико-культурна спадщина України: Проблеми дослідження та збереження / НАН України; Інститут історії НАН України. – К., 1998. – С. 16–51.

References

1. Protokol pervoj ustanovochnoj konferenc'iji ot 15 nojabra 1966 goda // Derzhavnyj arhiv Ivano-Frankivskoi' oblasti. – F. 2046. Pravlenia Ivano-Frankivskoi' oblasnoi' organizac'ii' Ukrai'nskogo tovarystva ohorony pam'jatok istorii' ta kultury. – Op. 1. – Spr. 1. – 8 ark.
2. Rechenija oblispolkoma, odnosachhijesa k dejatel'nosti za 1969 god. 23 ijuna – 28 nojabra 1969 // Tam samo. – Spr. 14. – 24 ark.
3. Protokoly Plenuma Pravlenia ot 2 aprelya 1970 goda // Tam samo. – Spr. 24. – 27 ark.
4. Materialy ob itogah obchhestvennogo smotra pamatnykov

istorii i kultury, posvachhonnogo 100–letiju so dna rozhdenija V.I. Lenina za 1970 god // Tam samo. – Spr. 29. – 23 ark.

5. Spravki, informac'iji o sostojanii pamatnykov i pamatnyhk mest Velikoj Otechestvennoj vojny, o rabote obchhestva; o vypolnenii rechenij partii i Pravitel'stva po ohrane pamatnykov istorii i kultury i dr. za 1975 god // Arhiv Ivano-Frankivskoi' oblasnoi' organizac'ii' Ukrai'nskogo tovarystva ohorony pam'jatokistorii' ta kultury. – 95 ark.

6. Spravki, informac'iji, otchoty o provedenii smotra pamatnykov istorii i kultury, posvachhonnogo 60–letiju Velikoj Oktabrskoj soc'ialisticheskoy revoluc'ii za 1977 god // Tam samo. – 29 ark.

7. Informac'yi o meroprijatijack provedennyck po oblasti pri Respublikanskom smotre pamatnykov istorii i kultury v ches't' XXVI sjesda KPRS. – 20 marta 1980 – 19 fevrala 1981 gg. // Tam samo. – 238 ark.

8. Svodnyje i statisticheskije otchoty raj (gor) organizacij po osnovnoj deatel'nosti (f. 1) za 1983 god // Tam samo. – 192 ark.

9. Svodnyj statotchet, statisticheskije otchoty raj (gor) organizacij po osnovnoj deatel'nosti (f. 1) za 1987 god // Tam samo. – 89 ark.

10. Dovidka pro robotu za 1992 r. // Tam samo. – 13 ark.

11. Akulenko V.I. Ohorona pamjatok kultury v Ukraji'ni (1917–1990) / V.I. Akulenko. – K. : Vyshha shkola, 1991. – 274 s.

12. Zakonodavstvo pro pam'jatnyky istorii' ta kultury: Zb. Aktiv. – K. : Polityvdav Ukraji'ny, 1970. – 464 s.

13. Kot S.I. Stanovlenn'a derzhavnoi' systemy ohorony pamjatok v Ukraji'ni / S.I. Kot // Istoryko-kulturna spadshhyna Ukraji'ny Problemy doslidzhenn'a ta zberezhen'n'a / NAN Ukraji'ny; Instytut istorii' NAN Ukraji'ny. – K., 1998. – S. 16–51.

Paliychuk Ju. V., graduate studentgraduate student of the Department the tourism and recreation Carpathian National University V. Stefanyk (Ukraine, Ivano-Frvnkivsk), lapras1994@mail.ru

The problem of accounting the immovable monuments of history and culture in the Carpathian region during the Soviet period

The inventory of cultural heritage is one of the main components of preserving activity of monuments in the Carpathian region. In the article there was analyzed the main features and trends of Soviet policy in keeping and preserving historical and cultural monuments in Ivano-Frankivsk. There was researched methods studied forms, tools, ways of carrying out activities of government agencies and community organizations to identify, survey and registration of different kinds of objects of immovable cultural heritage. The results obtained confirm the ideological bias and interdepartmental dissemination preserving activity of monuments in the Soviet period and the residual principle of financing and other factors. Identified real events that contributed to the preservation and restoration of monuments. Much work in this area conducted by Ukrainian Society for the Protection of Monuments of History and Culture. Some bring real results and patronage of labor collectives of objects of cultural heritage.

Keywords: the Soviet period, the Carpathian region, historical and cultural monuments, Ukrainian Society for the Protection of Monuments of History and Culture.

Палийчук У. В., аспирант кафедри туризму і рекреації, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), lapras1994@mail.ru

Проблема учета недвижимых памятников истории и культуры на Прикарпатье в советскую эпоху

Одним из главных составляющих деятельности по охране памятников на Прикарпатье стал учет объектов культурного наследия. В статье охарактеризованы основные черты и тенденции советской политики в сфере учета и сохранения памятников истории и культуры на Ивано-Франковщине. На основе генетического, проблемно-хронологического, структурно-системного, типологизации, статистического методов исследованы формы, средства, пути проведения деятельности государственными органами и общественными организациями по выявлению, обследованию и регистрации различных видов объектов недвижимого культурного наследия. Полученные результаты свидетельствуют об идеологической заангажированности и межведомственной раздробленности ведения работы по охране памятников в советский период, а также остаточный принцип ее финансирования и другие факторы. Обнаружены реальные меры, которые способствовали сохранению и восстановлению памятников. Большую работу в этой сфере проводило Украинское общество охраны памятников истории и культуры. Некоторые реальные результаты приносило и шефство трудовых коллективов над объектами культурного наследия.

Ключевые слова: советская эпоха в истории, Прикарпатье, памятники истории и культуры, Украинское общество охраны памятников истории и культуры.

* * *